

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دوازده امر برای تشویق شدن به توبه

مؤلف: قسمت علمی در دار ابن خزیمه

مترجم: پدرام اندایش

نام کتاب: دوازده امر برای تشویق شدن به توبه

مؤلف: قسمت علمی دار ابن خزیمه

مترجم: پدرام اندایش

ناشر: بوکان - انتشارات

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۶

چاپ: بوکان - رامان

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مؤلف محفوظ است.

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

همانا شکر و ستایش برای الله است، او را حمد گفته و از او کمک می‌طلبیم و از او طلب آمرزش می‌نماییم. به الله تعالی پناه می‌بریم از شرهای درونی‌مان و بدی اعمالمان. کسی را که الله هدایت کند، گمراه کننده‌ای ندارد و کسی را که گمراه سازد، هدایت کننده‌ای ندارد. گواهی می‌دهم که پرستش شونده‌ی برحق‌ی جز الله وجود ندارد، یکتا و بی‌شریک است و گواهی می‌دهم که محمد بنده و فرستاده‌ی وی می‌باشد. اما بعد:

برادر گرامی‌ام... ای کسی که گناهانت تو را از رحمت بزرگ الله تعالی دچار غفلت ساخته است... و گناهانت در نزد بزرگ هستند تا آنجا که افق‌های توبه را نمی‌بینی... و همچنین وسعت آمرزش را... هر بار که برای کوتاهی نمودنت قصد به بازگشت می‌نمایی... و می‌خواهی که به سوی پروردگار بازگردی، یأس تو را دربر می‌گیرد... و همچنین

احساس شکست... و اضطراب وجود تو را در بر می گیرد.
به مانند آن است که کامل بودن نفست را می خواهی... و
برای توبه، شرطی داری که همان معصوم بودن است... و
فراموش کرده ای که تو انسان هستی... خطاکار می باشی...
فراموش کننده هستی... و کسی که دچار فتنه می شود... کسی
که سرشت او بر وی غلبه می کند و کالای او عقل هوش او را
از بین می برد... گاهی فریب می خورد... و بی نیازی و شادی او
را طغیانگر می سازد.

تو در کجای وسعت عفو نمودن الله تعالی قرار داری... آن
چیزی که عالم هستی را فرا گرفته است... و برای انسان و جن
وسیع گشته است... پیامبر فرستاده شده ای در کوشش نمودن
برای آن کوتاهی ننموده است... و همچنین اولیاء الله ای وجود
ندارد مگر آن که طمع آن را داشته باشد... و برای بدست
آوردن آن رغبت داشته باشد...

تو در کجای رحمت الله تعالی هستی که همه چیز را فرا

گرفته است... و بر غضب الله تعالی پیشی گرفته است... و این همانی است که همه مخلوقات، چه جامد آنها و چه سخن گوینده‌ی آنها را در بر گرفته است... و همچنین چه ظاهر آنها و چه باطن آنها را.

برادرم! در حقیقت توبه تأمل ننموده‌ای... و آنچه که الله تعالی برای توبه کنندگان آماده کرده است... و با عقب انداختن آن برای لحظه‌ای چه ثمراتی از آن در دنیا و آخرت از دست داده می‌شود.

از شما می‌خواهم تا بعضی از مسائلی که شما را به سریع توبه نمودن دعوت می‌دهد و نیاز آمرزش الله تعالی را بدنبال دارد و باعث آمرزش وی می‌شود را مطالعه کنید تا نا امیدی برای شما ایجاد نگردد... و یأس و نا امیدی شما را خوار نسازد.

۱- خطا نمودن، صفتی از صفات انسان است

برادر گرامی‌ام... اگر بر حقیقت انسان تأمل کنی، او را

دارای سرشتی ناقص می‌یابی... و او را ضعیف و کوتاهی کننده با توجه به کامل نبودن عقل، جسم و نفسش می‌یابی... اینجاست که در ذهن سوالی پیش می‌آید که مربوط به سرشت انسان است... چرا الله تعالی او را ضعیف آفریده است و قابلِ خطا کردن می‌باشد؟

برادرم... الله تعالی از انسان در آیات بسیاری از کتاب عزیزش خبر داده است... در آن آیات آشکار است که صفاتی از ناقص بودن سرشت انسان وجود دارد و گریزی از آن وجود ندارد، توسط او خطاها و لغزش‌ها صورت می‌گیرد و آن مناسب با آفرینش وی می‌باشد... الله تعالی می‌فرماید:

﴿وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ [النساء: ۲۸] (و انسان ضعیف خلق شده است) همچنین الله سبحانه می‌فرماید: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا﴾ [الإسراء: ۱۱] (و انسان عجل است) همچنین درباره-ی او می‌فرماید: ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ

كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿الأحزاب: ۷۲﴾ (ما امانت را بر آسمانها و زمین و کوهها عرضه داشتیم و از برداشتن آن خودداری کردند و از آن ترسیدند و آن را انسان حمل نمود، همانا او ظالم و جاهل است)، ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا * إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا * وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ [المعارج: ۱۹-۲۱] (انسان کم طاقت و ناشکیبا آفریده شده است * هرگاه مصیبتی به او می-رسد، بی‌قراری می‌کند * و چون نیکی به او می‌رسد، بخیل می‌گردد). الله تعالی می‌فرماید: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ﴾ [الحج: ۶۶] (همانا انسان کفران‌کننده است)... تمامی این صفات و دیگر صفاتی که برای انسان وجود دارد دلیلی بر این است که کمالی برای انسان وجود ندارد... و خطا نمودن مشخصه‌ای از مشخصات انسان است... و الله جل و علا انسان را به این صفات خلق نکرده است، مگر آن که حکمت بالایی برای آن دارد که خودش، آن را می‌داند.

از حکمت‌هایی که برای خطاکار خلق شدن انسان وجود

دارد این است که مسلمان با توبه و بازگشت به سوی وی پروردگارش را عبادت کند... و در برابر رحمت و عفو و لطف وی قرار بگیرد... و از آنجا که انسان با این صفات خلق شده است، توبه برای او قانون شده است و درب آن بسته نمی‌شود، تا زمانی که قیامت برپا شود.

برادر گرامی‌ام... گناهت باعث نشود تا در درونت دچار ناامیدی گردی... اگر تو گناه می‌کنی... علت آن انسان بودن است... و خواست الله حکم می‌کند که زمین را کسانی آباد کنند که خطاکار هستند و بعد از خطایشان توبه می‌کنند... و الله تعالی نیز توبه‌ی آنها را می‌پذیرد... این فرستاده‌ی الله تعالی است که قسم می‌خورد و می‌فرماید: «والذی نفسی بیده لو لم تذنبوا لذهب الله تعالی بکم ولجاء بقوم یذنبون فیستغفرون الله تعالی فیغفر لهم» [رواه مسلم] (قسم به کسی که جان من در دست اوست، اگر گناه نکنید، الله تعالی شما را می‌برد و قومی را می‌آورد که گناه می‌کنند و از پس آن از الله تعالی طلب

آمزش می نمایند و او آنها را می آمرزد).

بدان ای برادر مسلمانم... این به آن دعوت نمی دهد که در هر زمانی خطا کنیم... بلکه ما را ملزم می سازد که از روی شرع الله تعالی او را اطاعت کنیم و با نفسمان مجاهدت نماییم... ولی در وقت خطا نمودن باید تسلیم گناه نشد و با توبه از خطاکاری خارج شویم...

۲- تمامی فرزندان آدم خطاکار هستند

تو تنها نیستی که گناه می کنی... بلکه الله تعالی همه ی مردم را به گونه ای آفریده است که خطاکار می باشند... و برای کسی عصمتی وجود ندارد، مگر آن که الله تعالی او را معصوم قرار دهد و آن شامل پیامبران و رسولان است... به همین دلیل رسول الله ﷺ فرموده است: «کل ابن آدم خطاء وخیر الخطائین التوابون» [رواه الترمذی] (همه ی فرزندان آدم بسیار خطاکار هستند و بهترین خطاکاران، بسیار توبه کنندگان می باشند).

اگر الله جل و علا انسان را کامل می آفرید که خطا نکند،

برای هر فردی از بنی آدم بهره‌ای از خطا وجود نداشت. این دلیلی بر این است که انسان [خطا می‌کند] و منظور انسانی است که تسلیم گناه نمی‌شود.

من ذا الذی ما ساء قط ومن له الحسنی فقط
به همین جهت الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ
النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ [فاطر: ۴۵]
(اگر الله مردم را به واسطه‌ی آنچه کسب کرده‌اند) انجام داده‌اند)
مؤاخذه می‌نمود بر روی آن [زمین] جنبنده‌ای باقی نمی-
گذاشت). این آیه‌ی درباره‌ی تمامی انسانها است و تمامی آنها
مستحق مجازات هستند و به واسطه‌ی آنچه انجام می‌دهند،
هلاک شدن بر آنها واجب است و در حقیقت امر این گونه
است که در خطاهایشان متفاوت می‌باشند، ولی امری که بین
تمامی آنها مشترک است این است که از عظمت الله تعالی در
غفلت می‌باشند و از بزرگداشت وی منحرف می‌شوند... مسأله
نوع گناه نیست، بلکه مسأله فقط عظمت شخصی است که در

حق او گناه می‌کنیم.

برادر گرامی‌ام... اگر تأمل کنی هر گناهکاری از گناهانش التیام می‌یابد... و عزم خود را برای توبه و بازگشت به سوی الله تعالی جزم می‌کند... زیرا او از افرادی است که تسلیم خطا نمی‌شود... و این به واسطه‌ی آن است که رحمت الله تعالی بر مردم وسیع شده است و او در آن می‌باشد... پس چرا مسلمان نباید به این رحمت طمع داشته باشد... و بندگان در نزدیک شدن به الله تعالی رقیب یکدیگر شوند و به توبه مبادرت ورزند و این راهی است که وجود دارد و پیمودن راه آن در حق همه‌ی آنها واجب است.

۳- توبه بر گناه باید فوراً صورت گیرد

برادر... آنچه از توبه که به سوی آن دعوت می‌شوی... این است که الله جل و علا آن را بر هر گناهکاری واجب فرموده است... بلکه بر هر مؤمن واجب نموده است و شامل اصلاح و ایمان او می‌شود... و آن را بر پیامبران و رسولانش

نیز واجب فرموده است... و به همین دلیل آدم علیه السلام توبه نمود و گفت: ﴿رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [الأعراف: ۲۳] (پروردگارا! به خودمان ظلم نمودیم و اگر ما را نیامرزی و رحمت نکنی از زیانکاران خواهیم بود). به همین دلیل موسی علیه السلام می گفت: ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ [القصص: ۱۶] (گفت: پروردگارا! به خودم ظلم نمودم، پس مرا بیامرز و او وی را آمرزید، همانا او بسیار آمرزنده‌ی دائماً رحمت کننده است).

برادرم! توبه امری اختیاری در راه مسلمان نمی باشد... بلکه آن به طوری فوری بر ما واجب است، همان گونه که الله تعالی می فرماید: ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [النور: ۳۱] (و ای مؤمنان! همگی به سوی الله توبه نمایید، باشد که رستگار شوید).

فالمراء مرهون بما قد جناه	بأدر بالتوبة في وقتها
ما فاز بالكرم سوى من	وانتهز الفرصة إن أمكنت

۴- الله تعالى رحمتش بر غضبش پیشی گرفته است

برادرم! در این آیه تأمل کن: ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [الأنعام: ۵۴] (پروردگارتان بر خودش رحمت را واجب فرموده است، کسی از شما که از روی جهالت بدی را انجام دهد، سپس بعد از آن توبه نماید و اصلاح کند، همانا او بسیار آمرزنده‌ی دائماً رحمت کننده است)... نگاه شود چگونه الله جل و علا بین آنچه بر نفسش از رحمت واجب فرموده است و بین توبه پذیری از بندگانش، چه جمع بندیی فرموده است... و به همین دلیل در آخر آیه، دو صفت رحمت و آمرزش را یکجا جمع کرده است.

برادرم... رحمت الله جل و علا بر همه چیز وسعت یافته است... و معالم و مظاهر آن در هر چیزی موجود می باشد... و از روی رحمتش است که آفریده است و ایجاد کرده است... و از روی آن زنده می کند و عطا می فرماید... و توسط آن روزی

می‌دهد و شفای از مریضی حاصل می‌فرماید... و توسط آن توبه‌ی بندگان را قبول می‌کند و آنها را می‌آمرزد... پس چگونه است که مسلمان از توبه نمودن به سوی الله تعالی و بازگشت به سوی وی خودداری می‌کند و او می‌داند که رحمت الله تعالی بر غضبش پیشی گرفته است... و کسی داخل بهشت نمی‌شود... و کسی از آتش جهنم نجات نمی‌یابد، مگر با رحمت و آمرزش وی... این رسول الله ﷺ است که می‌فرماید: «لَا أَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِعَمَلِهِ» (کسی با عملش داخل بهشت نمی‌شود)، گفتند: و تو نیز ای رسول الله؟ فرمود: «وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ» (و من نیز، مگر آن که الله با رحمتش مرا بیوشاند).

برادرم... روی به طرف الله تعالی کن! در این حالت است که الله به سوی تو روی می‌کند... او سبحانه عفو را قبول می‌کند... و گناهان را می‌آمرزد، بلکه او از توبه‌ی تو به شدیدترین شکل خوشحال می‌گردد... پس برای خودت

رحمت الله تعالى را با روی برگرداندن از توبه حرام نکن!
برادرم... کسی که بداند رحمت الله تعالى گناه او را
پوشانده است... و الله جل و علا بازگشت به سوی خود را
واجب فرموده است... و او وعده به قبول توبه نموده است و
توسط آن پاداش می‌دهد... سپس به سوی توبه و استغفار
روی نکند... و این از روی ضعیف بودن تصمیم وی است...
زیانکار خواهد بود!

برادرم... الله تعالى می‌فرماید: ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ
وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ * لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ
ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ * لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [الزمر: ۳۳-۳۵]
(و کسی که راستگویی را با خود بیاورد و آن را تصدیق کند،
آنان پرهیزگاران هستند * برای آنها نزد پروردگارشان آن
چیزی است که می‌خواهند و این پاداش نیکوکاران است * تا
الله بدترین آنچه را انجام داده‌اند را پاک کند و به آنها بهتر از

آنچه را که انجام می‌دادند، پاداش دهد).

الله مراعات شما را کند، بنگرید الله تعالی چگونه اعمال پرهیزگاران را به دو قسمت تقسیم می‌نماید: اول: عمل بد و دوم: عمل نیکو و الله سبحانه بیان می‌فرماید که پاداش نیکی، نیکی است... و بدی‌های آنها را پاک می‌کند... و این از رحمت الله سبحانه به آنها می‌باشد و اگر بر اساس اعمالشان مورد حساب و کتاب قرار گیرند، مستحق عذاب می‌شوند... و این تأکیدی بر رحمت الله تعالی می‌باشد.

۵- الله تعالی دارای آمرزش وسیع است

برادرم... آیا می‌دانی مخلوقات همگی خطاکار هستند... و آیا می‌دانی که آنها بر اساس خطاهایشان دو گروه هستند: گروهی در بهشت... و گروهی در آتش جهنم!

اگر الله تعالی دارای آمرزشی وسیع نبود، احدی داخل بهشت نمی‌شد... ولی رحمت الله تعالی و آمرزش وی، گناهان توبه‌کنندگان را کوچک کرده است... توسط آن مستحق به

نیکی از طرف الله تعالى می‌باشند و برای اعمال و توبه‌ی آنها بهشت را پاداش قرار داده است... این ندای الله سبحانه است که ما را مورد خطاب قرار می‌دهد تا ما را به اهل بهشت ملحق فرماید: ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ [الزمر: ۵۳] (بگو: ای بندگان من که بر جانهایشان اسراف نموده‌اند از رحمت الله نا امید نگردید، الله تمامی گناهان را می‌آمرزد، همانا او بسیار آمرزنده‌ی دائماً رحمت کننده است).

ابوهریره رضی الله عنه آورد است که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «أَنْ عَبْدًا أَصَابَ ذَنْبًا فَقَالَ: يَا رَبِّ، إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا فَاغْفِرْهُ، فَقَالَ لَهُ رَبُّهُ: عِلْمَ عَبْدِي أَنْ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ. فَعَفَّرَ لَهُ، ثُمَّ مَكَثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَصَابَ ذَنْبًا آخَرَ - وَرَبِّمَا قَالَ - ثُمَّ أَذْنَبَ ذَنْبًا آخَرَ. فَقَالَ: يَا رَبِّ إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا آخَرَ فَاغْفِرْ لِي قَالَ رَبُّهُ: عِلْمَ عَبْدِي أَنْ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ. فَعَفَّرَ لَهُ. ثُمَّ مَكَثَ مَا

شاء الله، ثم أصاب ذنبًا آخر - وربما قال - ثم أذنب ذنبًا آخر. فقال: يا رب إني أذنبت ذنبًا فاغفره لي. فقال له ربه: علم عبدی أن له ربًا يغفر الذنب ويأخذ به. فقال ربه: غفرت لعبدي فليعمل ما شاء» (بندهای مرتکب گناه می شود و می گوید: پروردگارا! من مرتکب گناهی شده ام، پس مرا ببامرز و پروردگارش به او می گوید: بندهی من دانست که برای او پروردگاری وجود دارد که گناه را می آمرزد، آن را گرفته و برای او می آمرزد، سپس کمی به اندازهی آنچه الله بخواهد درنگ کرده و مرتکب گناهی دیگر می شود - یا فرمود: - سپس گناهی دیگر را انجام می دهد و می گوید: پروردگارا! من گناهی دیگر انجام داده ام، پس مرا ببامرز! پروردگارش می - گوید: بندهی من دانست که برای او پروردگاری وجود دارد که گناه را می آمرزد، آن را گرفته و برای او می آمرزد، سپس کمی به اندازهی آنچه الله بخواهد درنگ کرده و مرتکب گناهی دیگر می شود - یا فرمود: - سپس گناهی دیگر را انجام می -

دهد و می‌گوید: پروردگارا! من گناهی دیگر انجام داده‌ام، پس مرا ببامرز! پروردگارش می‌گوید: بنده‌ی من دانست که برای او پروردگاری وجود دارد که گناه را می‌آمرزد، آن را می‌گیرد و پروردگارش می‌گوید: بنده‌ی خود را آمرزیدم پس هرچه می‌خواهد انجام دهد). [رواه بخاری(بخارایی) و مسلم].

به حسن بصری رحمه الله گفته شد: مردی است که گناهی می‌کند، سپس توبه می‌نماید، سپس گناه می‌کند، سپس توبه می‌نماید، سپس گناه می‌کند، سپس توبه می‌نماید، تا چه وقت این عمل ادامه می‌یابد؟

حسن گفت: این را نمی‌شناسم مگر آن که این عمل از اخلاق مؤمنان می‌باشد.

برادرم... پس الله تعالی را از روی طمع داشتن به وسعت آمرزشش عبادت کن!... و بگو:

يا رب إن عظمت ذنوبی	فلقد علمت بأن عفوك
إن كان لا يرجوك إلا	فمن الذی يدعو ويرجو
أدعوك رب كما أمرت	فإذا رددت يدى، فمن ذا

مالی إلیک وسیلۃ إلی و جمیل عفوک ثم إنی
۶- مایوس شدن از رحمت الله تعالی حرام است

برادرم چگونه از قبول توبهات توسط الله تعالی مایوس می شوی و این در حالی است که می دانی الله جل و علا دارای آمرزشی وسیع است و رحمت او همه چیز را فرا گرفته است و برای او صفات جلاله و جماله وجود دارد... مایوس شدن از قبولی توبه جهل به الله جل و علا و کوتاهی در حق وی می- باشد... و همچنین باعث شاد شدن شیطان است که مؤمن را از پیمودن راه به سوی پروردگارش باز می دارد و راه بازگشت به وی را می بندد... به همین دلیل الله جل و علا از مایوس شدن بندگان از رحمتش راضی نمی باشد و می فرماید: ﴿وَلَا تَيْسَرُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْسَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ [یوسف: ۸۷] (و از رحمت الله نا امید نگردید، زیرا از رحمت الله کسی نا امید نمی گردد، مگر گروه کافران). در منابع حدیثی توبه گذر کنیم تا ببینیم چگونه الله تعالی کسی که

صد نفر را کشته است را می‌آمرزد... و این نشان می‌دهد که آیا جایز است با کشتن صد نفر از توبه مأیوس شد؟! و إن كنت أذنبت فقم إلى كريم يقبل الاعتذار وانهض إلى مولی عظیم یغفر باللیل ذنوب النهار ۷- الله تعالى بندهی بسیار توبه کننده را دوست دارد

برادر گرامی‌ام... بدان که مؤمنی وجود ندارد، مگر آن که با بعضی از گناهان مورد آزمایش قرار می‌گیرد، همان گونه که رسول الله ﷺ می‌فرماید: «ما من عبد مؤمن إلا وله ذنب يعتاده الفينة بعد الفينة، أو ذنب هو مقيم عليه لا يفارقه حتى يفارق الدنيا، إن المؤمن خلق مفتتاً، تواباً، نساء، إذا ذكر ذکر» (بندهی مؤمنی نیست مگر آن که به گناهی عادت دارد که زمانی بعد از زمان دیگر آن را انجام می‌دهد، یا آن که گناهی دارد که از آن جدا نشده و با آن از دنیا جدا می‌شود، مؤمن همراه با دچار فتنه شدن آفریده شده است و بسیار توبه کننده است و فراموش می‌کند و اگر یادآوری شود، متذکر می‌شود).

[السلسلة الصحية برقم (۲۲۷۶)]. الله جل و علا برای بندگان مؤمن گناه کردن را تقدیر ننموده است، مگر برای آن که آنها به سوی وی زاری کنند و در برابر رحمتش و مهربانی‌اش و آمرزش وی خود را مورد سوال واقع شده بدانند و کسی که عنایت الله سبحانه برای او تقدیر شده باشد، توفیق توبه می‌یابد... سپس آن نزد وی دوست داشتنی می‌شود... ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ [البقرة: ۲۲۲] (الله بسیار توبه کنندگان را دوست می‌دارد و کسانی که طلب پاکی می‌کنند را نیز دوست می‌دارد) زیرا الله جل و علا بنده‌ی بسیار توبه کننده را دوست می‌دارد و با توبه‌ی وی شاد می‌گردد و به وی احسان نموده و به او مهربانی می‌کند، رسول الله ﷺ فرموده است: «الله أشد فرحاً بتوبة عبده المؤمن من رجل في أرض دوية - فلاة واسعة الأطراف - ومعه راحلته عليها طعامه وشرابه فوضع رأسه فنام نومة فاستيقظ وقد ذهب راحلته، حتى اشتد عليه الحر والعطش أو ما شاء الله، قال: أرجع إلى

مکانی، فرجع فنام نومة، ثم رفع رأسه فإذا راحلته عنده» (الله شدیدتر از آن از توبه‌ی بنده‌ی مؤمنش شاد می‌گردد که مردی در بیابانی بزرگ قرار داشته باشد و سواری او همراهش باشد و غذایش و نوشیدنی‌اش بر آن قرار داشته باش، سرش را [بر روی زمین] می‌گذارد و خوابش می‌برد و دوباره بیدار می‌گردد و این در حالی است که سواری او رفته است و گرما و تشنگی برای وی شدت یافته است و یا آنچه الله بخواهد، فرمود: به مکان خود باز می‌گردد و بر می‌گردد و خوابش می‌برد، سپس سرش را بلند می‌کند و می‌بیند که سواری او نزد وی است). [رواه البخاری(بخارایی)].

ابن قیم گفته است: «اگر توبه از دوست داشتنی‌ترین چیزها نزد وی(الله تعالی) نباشد، گرامی‌ترین آفریده را به گناه امتحان نمی‌فرماید و دوست داشتن توبه این را پدید می‌آورد که بنده‌اش را به گناه مبتلا می‌سازد تا بر وی واجب شود که توبه نماید و محبت بنده نزد وی افزایش یابد، زیرا نزد توبه

کنندگان محبت خاصی وجود دارد».

۸- توبه در ذات خودش عبادت نفیسی است

توبه: ای برادر دلیل بر شناخت مؤمن از پروردگارش و حقوق وی می‌باشد... همان گونه که با اطاعت نمودن از الله تعالی او را عبادت می‌نماید و از امر وی تبعیت می‌کند، لازم است که از او برای کوتاهی‌اش در طاعت، طلب آمرزش نماید. و این راهی است که رسولی یا صالحی از مؤمنان از آن تخلف نمی‌نماید. این رسول الله ﷺ است که با توبه الله تعالی را عبادت می‌کند و امتش را به سوی آن راهنمایی می‌کند و می‌فرماید: «یا أيها الناس توبوا إلى الله فإنی أتوب إلى الله فی الیوم مائة مرة» (ای مردم به سوی الله توبه نمایید که من به سوی الله روزی صدبار توبه می‌نمایم) [رواه مسلم]. یکی از حکیمان گفته است: مشغولیت عارف در شش چیز است: وقتی الله تعالی یاد می‌شود، او را بزرگ می‌کند... وقتی نفسش یاد می‌شود آن را حقیر می‌کند... وقتی در آیات الله تعالی می‌نگرد،

درس می آموزد... و اگر اشخاص را در نافرمانی یا شهوت ببیند، از آن باز می ایستد... وقتی عفو نمودن الله تعالی یاد شود، شاد می گردد... و وقتی به گناهانش یادآور می شود، استغفار می نماید».

برادر گرامی ام... یادآور شو! که عبودیتی که مخلوقات برای آن خلق شده اند، وسیع تر از انجام شعائر است، بلکه شامل تمامی آن چیزی است که الله تعالی دوست دارد و از آن راضی می شود و شامل سخنان و اعمال، چه ظاهری و چه باطنی می باشد... و آنچه الله تعالی دوست دارد و دوست دارد توسط آن عبادت شود، توبه است... ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ (الله بسیار توبه کنندگان را دوست دارد و کسانی که طلب پاکی می کنند را [نیز] دوست دارد).

۹- توبه‌ی داروی تکبر است

توبه به سوی الله جل و علا خیری بزرگ می باشد... و کسی از آن روی بر نمی گرداند، مگر شخص متکبر زورگو...

به الله تعالى در امرش بی احترامی می کند و عمدا از اطاعت از وی خودداری می کند... رسول الله ﷺ فرموده است: «إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ عَلِيَّ، وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَانَكُمْ أَخْلَاقًا، وَإِنْ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الثَّرَاوُونَ وَالتَّشْدِقُونَ، وَالتَّمْفِيهَقُونَ». (دوست داشتنی ترین شما نزد من و نزدیک ترین شما در محل نشستن نزد من، در روز قیامت، کسی است که دارای اخلاق نیکوتری می باشد و متنفرترین شما نسبت به من و دورترین شما نزد من در محل نشستن در روز قیامت، بیهوده گویان و فسوس کنندگان و متفیهقان هستند) گفتند: بیهوده گویان و فسوس کنندگان را می شناسیم، پس متفیهقان چه کسانی هستند؟ فرمود: «المتكبرون» (متکبران). [السلسلة الصحيحة رقم (۷۹۱)].

وقتی شخصی که نسبت به مسلمانان مغرور می باشد، دورترین شخص به رحمت و مکانت نزد رسول الله ﷺ در روز قیامت است... پس وضع و حال کسی که نسبت به الله تعالی

تکبر دارد چه می‌باشد... کسی که از پناه بردن به نزد وی و طمع داشتن به رحمت و آمرزش الله تعالی، خودداری می‌کند، چگونه است... شکی نیست او او دورترین مردم در روز قیامت نسبت به رحمت الله تعالی می‌باشد... بلکه الله تعالی به او وعده‌ی آتش جهنم و حرام شدن بهشت را داده است، رسول الله ﷺ فرموده است: «لا یدخل الجنة من کان فی قلبه مثقال حبة من کبر» (کسی که به اندازه‌ی کوچکترین چیز در قلبش تکبر وجود داشته باشد، داخل بهشت نمی‌شود).

از ظلم و جهل این است که مسلمان نسبت به مردم تواضع نداشته باشد... و در مقابل الله تعالی خاشع نباشد... و دائماً مشغول نافرمانی از وی از روی اصرار باشد!

۱۰- توبه دلیل بر ایمان و شناخت الله تعالی است

مؤمن کسی است که توبه می‌کند... و با استغفار و بازگشت به سوی الله تعالی همراه می‌باشد، او بیشترین شناخت را نسبت به مردم به خودش و حقیقت آن دارد و نسبت به

دیگران شناخت او نسبت به الله تعالی بیشتر است... زیرا او وقتی از حالش اطلاع دارد و ناقص بودن و ضعیف بودن آن را می‌داند... و همچنین از صفات عفو نمودن و آمرزش و رحمت نزد الله تعالی مطلع است... بر وی واجب می‌شود که توبه نماید و همراه آن باشد... او را هرگز به گونه‌ای نمی‌بینید که عمداً مرتکب گناه شود... ولی وقتی نفسش غفلت می‌یابد... یا غریزه‌ی او بر وی غلبه می‌کند... می‌ایستد و آمرزش می‌طلبد و به سوی الله تعالی توبه می‌نماید، زیرا می‌داند که الله تعالی توبه را دوست دارد و از اصرار بر گناه بغض می‌نماید.

۱۱- اصرار بر گناه داشتن باعث مجازات می‌شود

عموم بلاها و مصیبت‌ها به سبب گناه کردن ایجاد می‌شود، همان گونه که الله تعالی می‌فرماید: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ﴾ [الشوری: ۳۰] (و مصیبتی نیست که به شما برسد، مگر برای آنچه خودتان کسب کرده‌اید و [باعث می‌شود تا] بسیاری [از گناهان] مورد

بخشش قرار گیرد).

برادرم... به همین دلیل توبه باعث رها شدن از نتایج گناهان است... و آن باعث بر طرف شدن مشکل تو و از بین رفتن اندوه تو می‌باشد... ابن قیم رحمه الله گفته است: «اما تأثیر طلب آمرزش و دفع نمودن مشکلات و اندوه و تنگی چیزی است که نزد اهل ملتها و عاقلان هر امتی مشترک است [و همه آن را این گونه می‌بینند که] نافرمانی‌ها و فساد باعث ایجاد مشکلات، اندوه و تنگی سینه می‌شود و دارویی ندارد مگر توبه» [زاد المعاد ۴/۲۰۸].

مجازات گناهان بسیار هستند و خطرناک می‌باشند و باعث از بین رفتن روزی می‌شوند و دارویی ندارند، مگر طلب آمرزش. باعث می‌شوند تا قسوت قلب ایجاد گردد و آن قلب رقت نمی‌یابد، مگر با توبه... باعث متنفر شدن مخلوقات از او و کم شدن توفیق یافتن و سستی بدن و از بین رفتن برکت می‌شوند؛ و از آنها مواردی وجود دارد که باعث نزدیک شدن

هلاکت می‌شوند... پس عاقل کسی است که به سرعت توبه نماید و به سلامتی روی آورد.

۱۲- توبه کننده از گناه به مانند کسی است که گناهی نکرده است

این بادیه نشینی است که نزد رسول ﷺ آمد و گفت: آیا کسی که تمامی گناهان را انجام می‌دهد و از آنها موردی را ترک نمی‌کند و او در این حالت نیاز کوچک و بزرگی را ترک نمی‌کند، مگر آن که آن به او داده می‌شود، آیا در این حالت نیاز به توبه وجود دارد؟ فرمود: «فهل أسلمت؟» (آیا مسلمان شده‌ای؟) گفت: من گواهی می‌دهم که پرستش شونده‌ی برحق جز الله وجود ندارد و تو فرستاده‌ی الله هستی. فرمود: «تفعل الخیرات، وتترک السيئات، فيجعلهن الله لك خیرات کلهن» (کارهای خیر را انجام بده و بدی‌ها را ترک کن و الله توسط آنها تمامی خیرها را برای تو قرار می‌دهد). گفت: حتی فسق و فجورم را؟ فرمود: «نعم» (بله). گفت: الله اکبر، همچنان

الله اکبر می گفت تا آن که دور شد. [صحیح الترغیب برقم
(۳۱۶۴)].

[همچنین پیامبر ﷺ فرموده است: «التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ
لَا ذَنْبَ لَهُ» (توبه کننده از گناه به مانند کسی است که گناهی
نکرده است) (سنن ابن ماجه ۴۲۵۰ و حسنه آلبنی)^۱

يا من أسأ في ما مضى ثم اعترف
كن محسنًا فيما بقى تلقى الشرف
واسمع كلام الله فى تنزيله
إن ينتهوا يغفر لهم ما قد سلف

^۱ - این پاراگراف توسط مترجم اضافه شده است.